

KÖRBRŮV

Sešit 4.

illustrovaný

PRŮVODCE

po památných a
zajímavých místech

Král. Českého.

Pořádá

a vlastním nákladem vydává

PAVEL KÖRBER V PRAZE,

Riegrovo nábřeží 246.

Z PRAHY DO ŠTĚCHOVIC

— A —

SVATOJANSKÉ PROUDY.

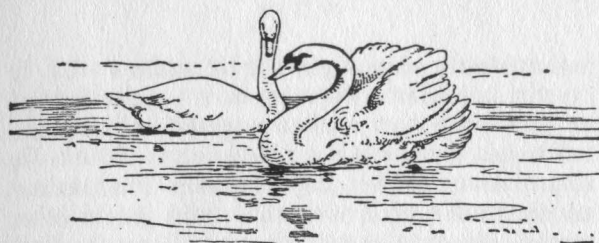
Veškerá práva vyhrazena!

Cena 50 h.

Veškerá práva vyhrazena!

Původní tisk:
Knihstiskárna Binko a Zika v Praze, Vodičkova Ulice čis. 22.

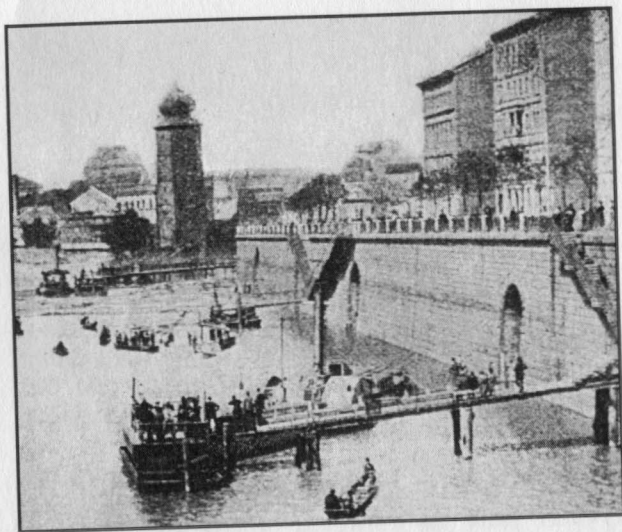
Reprint:
Powerprint s.r.o.

Krajina povltavská mezi Prahou a Štěchovicemi těší se nemalé oblibě obyvatelstva pražského, jež rádo volí ji ku svým vycházkám a výletům. A obliba ta věru je zasloužena. Jeť právě střední Povltaví jednou z nejkrásnějších a nejmalebnějších částí drahé naší české vlasti. Daleko jsouc jednotvárnosti co do vzhledu, vzdáleno hluku a ruchu krajů hojně zalidněných a průmyslových, působí na návštěvníka v celku svém dojmem přírodní rylosti, spanilé prostoty a velebného klidu. Že zvolili jsme za dopravní prostředek, jímž dospěti míníme k cíli svého výletu, právě parník, má svou příčinu, neboť cesta na něm, třeba často méně pohodlná než cesta po železnici, má přece jen výhody, jež netřeba podceňovati: bezprostřednost styku s přírodou a s čilým, rušným životem na řece.

S paluby skytá se zraku našemu utěšená podívaná na množství lodí a loďek, prámů a korábů, na vory a osmahlé plavce na nich, s nimiž bychom si skoro mohli ruku podat s přáním veselé a spokojené plavby; zde bu-

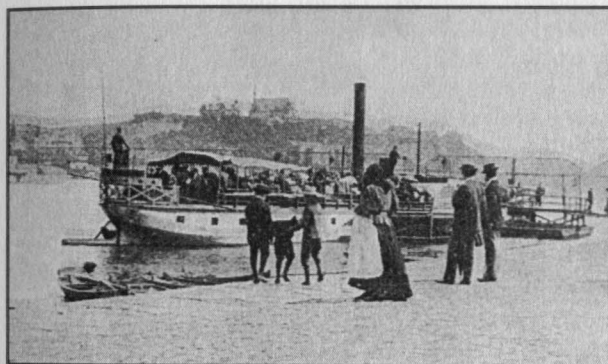
jará mládež, vesele povykujíc, směle vrhá se do vln parníkem působených a s rozkoší dává se jimi houpati a unášeti; opodál v hlubší zátočině plaví se koně. Všude jas a život! Na kypré louce sečou trávu a vůni z ní mírný vánek zanáší až k nám. Toť malá jen ukázka, pouhé jen črty pestrých oněch genrů, jimž nádherná příroda povltavská důstojné a roz-

Velké přístaviště u mostu Palackého.

tomilé skytá pozadí. Sytá zeleň luk a polí střídá se s tajemným přitímím skupin jehličnatých stromů, příkré, holé skály, na některých místech k samotné řece se klonící, s lesnatými stráněmi a háji. Pastva pro zrak a žeň pro každou poněkud jen vnímavou, krásám přírodním přístupnou mysl! . . .

Po Vltavě děje se doprava na menší vzdálenost parníky malými (vrtulovými, šroubovými) na menší i větší vzdálenost parníky velkými (kolovými), jež pojmu 600—800 osob. Rychlost dopravy podmíněna jest normální výškou vody; při menším stavu vody na některých místech koná se plavba s obtížemi (za Modřany, u Komořan, u Záběhlic, za Vraným a u Ostrova), což přičísti dlužno nedosti dosud vyhloubenému a upravenému řečišti vltavskému. Pražské přístavy parníků jsou na nábreží Palackého.

Smíchovský přístav.

Parník opouští Prahu a brázdě vlny Vltavy proti proudu podjíždí nedaleko velkého přístaviště *most Palackého* spojující Nové Město pražské se Smíchovem; zbudován jest důkladně a moderně ze žuly a vyzdoben hojnými architektonickými a sochařskými okrasami, z nichž uvésti dlužno vedle skulptur znaků větších měst povltavských a polabských zejména čtvero nádherných sousoší mistra Josefa Myslbeka: „*Píseň Lumírova*“ a „*Věštba Libušina*“ (na břehu pražském) a „*Slavoj a Zboj*“ a „*Ctirad a*

Šárka (na břehu smíchovském). Zbudování mostu vyžadovalo nákladu bezmála tři milionu korun a odevzdán byl veřejnému užívání 1. prosince 1878.

Za mostem blížíme se k protějšímu břehu, *k přístavu smíchovskému* a podpluvše ještě *spojovací železniční most* záhy na pravém břehu zjeví se zraku našemu věkopamátný, pěvci oslavovaný a sterými mythy obestřený

Vyšehrad *

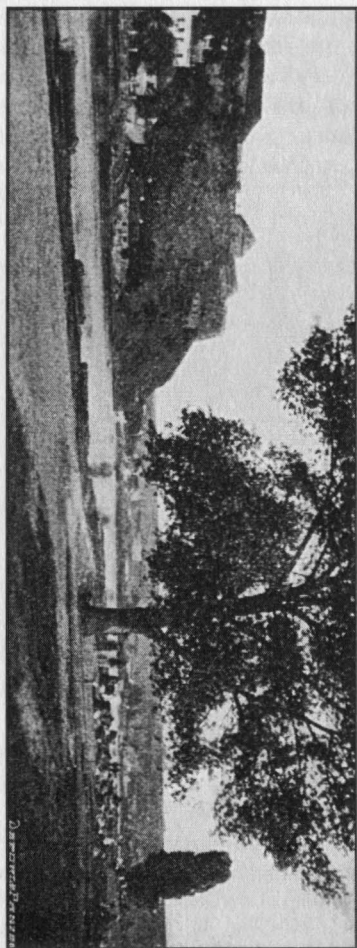
starobylé sídlo českých knížat, chloubu českého starověku. Dlouho, dlouho zářila hvězda jeho slávy českému lidu; teprve za válečných dob XV. věku byl spustošen, budovy spáleny a rozmetány a slavené sídlo Libušino a Přemyslovo zůstaveno v ruinech až do roku 1690, kdy počato se stavbou zbrojnice a tvrzí, jež dodnes na skalách vyšehradských s parníku lze spatřiti.

Vyšehrad moderní reprezentuje se zraku našemu kapitulním *chrámem sv. Petra a Pavla*, jehož dvě gotické věže majestátně shlíží s návrší do údolí vltavského a zdaleka jsou viditelné.

Skalou vyšehradskou vede vkusně upravený, ozubenými zdmi, průčelími a vížkami zdobený *tunel*, jenž, odevzdán byv veřejnému užívání koncem roku 1904, vyplnil dávno již pocitovanou potřebu přímého spojení Prahy s obcemi nad ní po pravém břehu rozloženými.

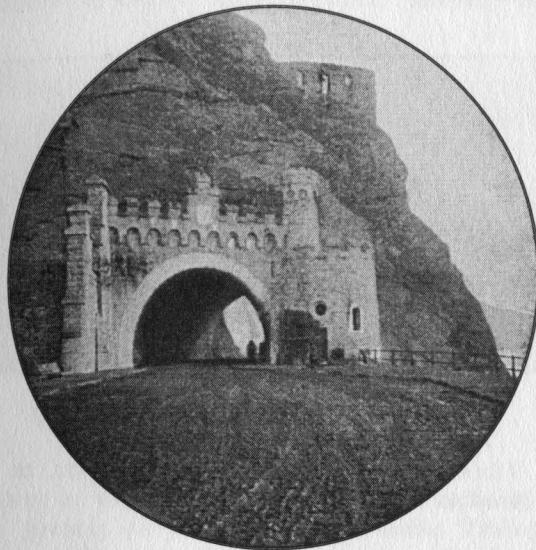
Proti Vyšehradu (na levém břehu) za Smíchovem je *Královská* v obecně mluvě *Císařská louka*, na níž již za středověku konávaly se různé slavnosti (korunovační, hodovní, střelecké a j.) a jež i v dobách nedávných byla oblíbeným místem procházek,

* Zevrubný popis Královského Vyšehradu napsala na základě mnoholetých studií známá spisovatelka Popelka Billianová. Dílo vyšlo ve dvou svazcích, bohatě ilustrovaných. První svazek obsahuje místopis a dějiny Královského Vyšehradu, od dob nejstarších do doby dnešní; druhý pak svazek, vysoce zajímavé pověsti.

Krdl. Vyšehrad.

lidových slavností a koňských závodů. Nyní zabírá největší část louky té **vorový přístav s úřední budovou** říčního a celního dozoru.

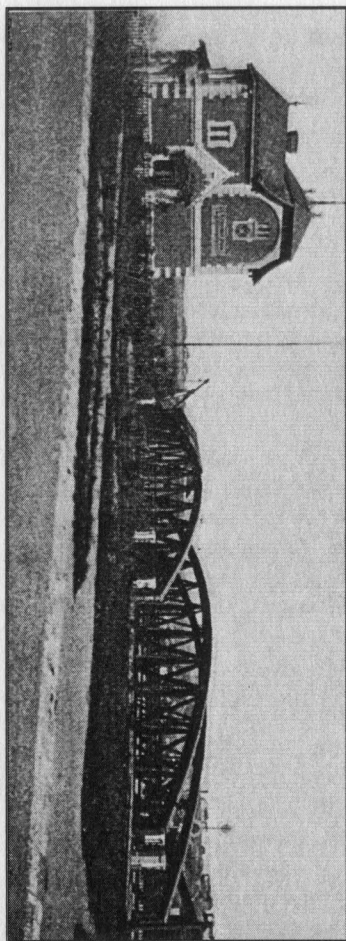
Vyšehradský tunel.

Za skalou vyšehradskou (po pravém břehu) spatřujeme obce

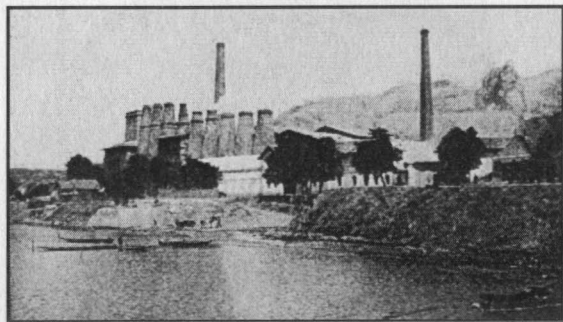
Podol a Dvorec.

Podol má farní kostelík *sv. archanděla Michala*, vystavěný ve XIV. století, jenž původně přidělen byl k faře michelské; teprve r. 1856 zřízena zde fara samostatná. Jsou tu přečerpávací stanice pro vodovody pražský a vinohradský, četné zahradní hostince a hojně zahrad zelinářských. Zde a v sousední obci **Dvorcích** vedle jiných továren jsou i světoznámé **vápenné pece**, jejichž výrobek, podolský cement, těší se i v dalekých krajích pověsti nejchval-

Vorový přístav na Smíchově.

nější; zpracováván jest v nich vápenec, vytěžený z mohutných lomů, jež prostírají se po návrších, za starších dob révou osázených. Z Podola vede cesta vzhůru k Pankráci.

Podolské cementárny.

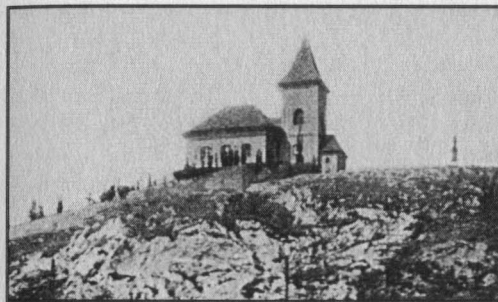
Obrátíme-li zřetel opět k levému břehu, tu za Královskou loukou spatříme obec

Zlíchov,

jejíž *kostelík se hřbitovem* trůnící na mírném, k řece příkrém, skalnatém návrší, uváděn jest již r. 1384 jako farní. Zlíchov jest osadou prastarou. Nyní jest místem průmyslovým, v němž krom vápenic, velikého lihovaru a jiných továren jsou i proslulé sklárny, jichž výrobky do celého světa se vyvážejí.

Nad Zlíchovem až do nedávna zřejmy byly rozvaliny hradu *Děvína*, jehož původ klade se až do šerého starověku; obklopen hlubokými lesy, jež po levém břehu Vltavy až k samé Praze sahaly (a jichž nynější zahrada *Kinských* a *Petrín* byly pouhým zakončením), byl domnělým sídlem knížat českých před zbudováním Vyšehradu a romantika dívčích bojů obestřela jej kouzlem hlavního jejich ohniska a východiska.

Za Zlíchovem na odbočné silnici *do údolí svato-Prokopského* leží ves *Hlubočepy*, sídlo četných továren na zboží keramické, se všech stran obklopena vydatnými lomy. Výletníci používají Hlu-

Kostelík se hřbitovem na Zlíchově.

bočep za průchodiště *do údolí svato-Prokopského*, jež jmenuje se podle kostelíka svatého Prokopa, vystavěného roku 1711 při poustevně, již dle pověsti zmíněný světec obýval a v níž vedl život bohulibý, plný strádání a nábožného rozjímání; ještě do nedávna Pražané rádi do údolí i kostelíka putovali, prohlízejíce si zachovalou krápníkovou jeskyni i poustevnu, přístupnou jen s rozžatou svíčkou skrze těsnou a nízkou spojovací chodbu; po straně poustevny byl komínu podobný vzhůru vedoucí otvor, jímž dle lidového podání sv. Prokop pokoušející ho čerty po důkladné citelné lekci „na vzduch“ vyháněl. Během posledních desetiletí však rozpínavosti lidské i poustevna s jeskyní musila ustoupiti: bylat zabrána k sousedním lomům a zbořena. V náhonu jeskyně učiněny vzácné předpotopní nálezy; zejména objeveny tu pozůstatky prehistorického člověka, mamuta, lva, medvěda a hyeny. Ještě dnes však jest údolí sv.-Prokopské Pražany hojně navštěvo-

váno, neboť honosí se rozmanitou květenou, jež zvláště z jara bují tu v hojnosti.

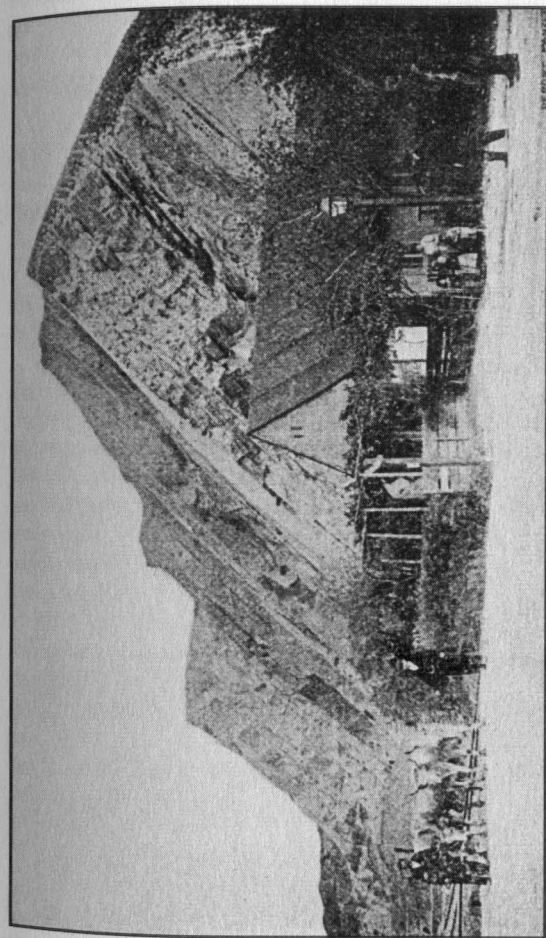
Od Hlubočep podél řeky, odděleny jen silnicí a drahou, vystupují mohutné *skály vápencové útvaru silurského*, naleziště přechetných zkamenělin vzácného živočišstva i rostlinstva. Četné a vydatné nálezy zkamenělin učinily skály tyto daleko široko proslulými a bývají i geology z dálné ciziny navštěvovány.

Proslulost těchto i okolních skal a naplavenin přilákala sem (roku 1830) i francouzského badatele *Jachyma Barranda* (nar. 1799), jenž důkladně je prozkoumal a přehojnou vědeckou kořist z nich po své smrti (1883) odkázal Museu českému, kdež tvoří velikolepou sbírku, jejíž cena odhaduje se na 1,000.000 korun. Barrande nálezy své popsal v obrovském díle o 6000 stranách s četnými obrazy. Geologové a učenci čeští k oslavě nehynoucí jeho památky dali zasaditi na skálu desku, na níž zlatými literami vyznačené jméno *Barrande* hlásá slávu jeho i příštím pokolením.

Po pravém břehu (za Dvorcí) vápencové skály, jež, právě jako protější hornatiny hlubočepské, splývaly původně téměř až k samé řece, náhle se rozstupují a v mírné kotlině položena je velká, kvetoucí obec

Bráník,

s nově vystaveným kostelem sv. Prokopa, jehož pěkná věž, v průčelí k řece obráceném, mile nám kyne. Kníže Vratislav II. věnoval kapitule vyšehradské hojně pozemků, mezi nimiž též hojně vinic bylo (vino bránické v té době těšilo se velice chvalné pověsti). Později (roku 1371) přešel Bráník v majetek Dominikánů pražských, kteří většinu pozemků až do nedávných dob podrželi. V Bráníku od nepamětných dob byly vysoké náhony, jež chrániti měly Prahu před přívaly řeky v čase povodně; král

Vápencové skály v Bráníku.

Karel IV., přesvědčiv se o nepatrné jejich působivosti, kázal překážky ty odstraniti, čímž plavbě značně se uvolnilo. Z vápence bránického, v němž hojně zkamenělin se vyskytuje, vyrábí se známé staroměstské vápno, jež dobrou svou pověst až na naše doby si zachovalo: Obyvatelstvo z valné části pěstuje zeleninu, jež v sousední Praze dobrého odbytu nachází.

Vycházky z Bráníka podnikány bývají dvojím směrem: 1. silnicí neb lučními a polními pěšinami do *Dolní Krče*, kdež možno se uchýliti do lesa krčského (vlastně michelského, majetek pražské univerzity) 4 km. nebo

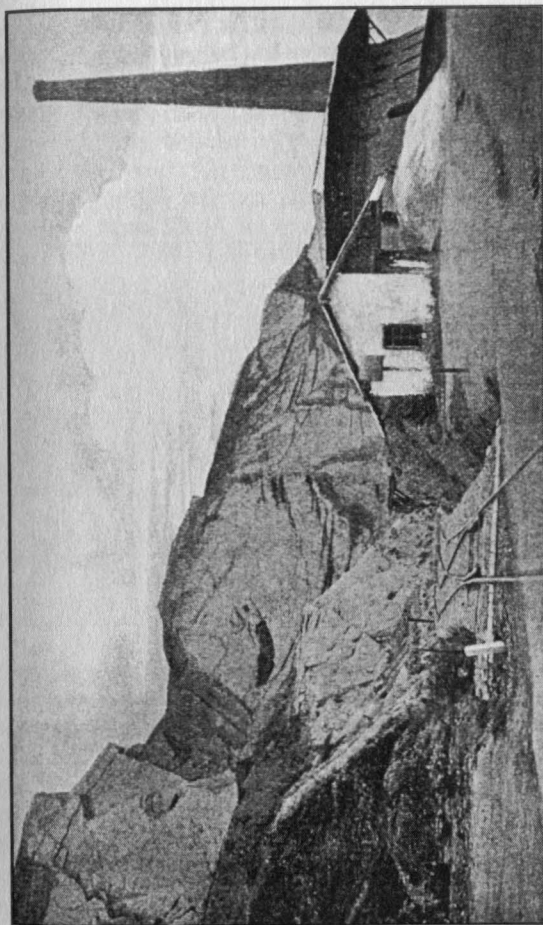
2. okolo bránického hřbitova přes návrší do *Zátiší* příjemného to zákoutí s háji a lesíky, s četnými villami a restauracemi.

Za Bráníkem pod mírným návrším upoutá zrak náš komplex vzhledných budov, jež, nebýti vyčnívajícího komínu, podobaly by se spíše slušnému zámku. Jest to *pivovar společenstva pražských sládků*. Majitelé istavitelé provedli tu nezvratný důkaz, že i budovy rázu továrního mohou co do výstavnosti a vzhledu mile poutati zrak divákův. Před pivovarem spatříme poprvé trat dráhy, jež z Prahy přes Krč spějí k Bráníku, napotom sleduje tok Vltavy až k Davli, načež Posázavím k Jílovému a Čerčanům vede, kdež ku dráze Františka Josefa se připojuje.

Pokochavše se ještě pohledem na bujnou zeleň luk, jež širokým pásmem podél pravého břehu se rozkládají, zabloudíme pohledem k zalesněnému pahorku v pozadí. na jehož úpatí rozkládá se obec

Hodkovičky.

Jsou oblíbeným místem letního sídla, o čemž řada vill důkaz nám podává. Též je tu několik hojně navštěvovaných výletních hostinců a četné zahrad

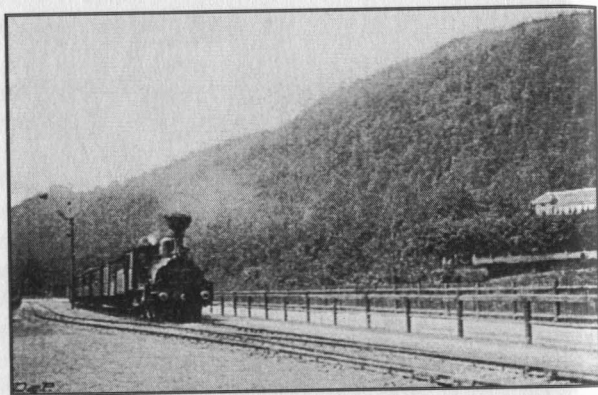
Vápencové skály a pece v Bráníku.

zelinářských. Pěkné okolí zdejší, malebně rozložené louky, role, hájky a lesíky těší se oblibě návštěvovatelů.

Vycházky kolem lesa, údolím do *Zátiší* nebo silnicí, pak v levo do *Modřanské rokle* poslední partie však dosti namáhavá a celkem málo vděčná.

Parník nyní zajiždí ku břehu levému, odkud přivětivě nám kyne velká zalesněná stráň s kostelem na temeni. Jest to

Chuchel,

a sice *Chuchel malá*, obec rozložená po silnici, vedoucí ku Zbraslavi, s kostelíkem Narození Panny Marie, již r. 1384 farním. Náležela již ve XII. věku pražským biskupům, jichž byla oblíbeným letním sídlem. Později přešla v majetek kláštera zbraslavského, jemuž náležela až do jeho zrušení (r. 1785), kdy i s *Chuchlí velkou* (opodál na jižním konci stráně) stala se majetkem knížete *Oettingen-Wallersteina*, jenž pak jednotlivé pozemky (i lázně) postoupil prodejcem v ruce soukromé. Malá Chuchel jest oblíbeným výletním místem i letním sídlem Pražanů. Má pěkné restaurace a slušné lázně pro koupele

studené, sprchové i teplé; lázně ty, k nimž užíváno pramene, vyvěrajícího ze *studánky Panny Marie*, slyňuly za starších dob i daleko za hranicemi naší vlasti a sláva jich počátkem XVIII. stol. dosáhla svého vrcholu; aby návalu léčících se hostů zadost mohlo se učiniti, musily zřizovány býti výpomocné budovy (i ze dřeva) jak za příbytky pacientů, tak i četné dočasné přístavky k lázním samým. Však také voda lázni chuchelských byla opravdu čarovná; léčilat (dle brožury z roku 1703) vedle celé řady drobných chorob zejména „*tísnění na prsou a kašel, loupání v lopatkách a ve vazů, štípání v žaludku a ve střevách, suché lámání v křtíži a v opuchlých kolenech i kotnících, bolení hlavy a špatnosti od žaludku, kyselé sliny, bolesti při polykání*“ atd. atd. Škoda věru, že voda ze studánky P. Marie nepodržela zázračnou svou léčivou vlastnost až na naše dny!

Vycházky z Malé Chuchle jsou velice příjemné. Zejména cesta na zalesněnou stráň při mírném, celkem pohodlném stoupání jest oblíbená zvláště z jara, kdy roste tu hojnost lechy, prvosenek a spousty vonných fialek; dostihnouše temene návrší, kráčíme k poeticky položenému hřbitovu a *kostelu sv. Jana Nepomuckého*, odkudž skýtá se nám krásný pohled na *Modřany*, *Komořany* a na lesy na návrších rozložené (*Čihadla*), na *Hradiště* a *Zbraslav* s okolím; na skalách pod kostelem roste nyní již bezmála vyhubený převzácný košatec český; i milovníci brouků naleznou zde hojnou kořist (zejména krásné exempláře roháčů v dubových porostech), v okolních lomech pak jsou četné zkameněliny. Jiná příjemná vycházka je z Malé Chuchle podél stráně do Velké Chuchle, kdež rovněž jsou četné restaurace.

Proti Velké Chuchli (na pravém břehu) uprostřed pěkných lučin je knížecí *Schwarzenberská parní pila a truhlárna*, jež solidní své výrobky i do ciziny vyváží.

Pořící Vltavy valně se zde rozšiřuje, návrší ustupují poněkud do pozadí a po obou březích řeky

spatřujeme svěží lučiny. Brzy však parník chýlí se k pravému břehu a za železničním náspem spatřujeme

Modřany,

velkou obec s farním chrámem *Navštívení P. Marie* a velkým *cukrovarem s rafinerií*. Za starých dob náleželo v Modřanech četné pozemků a lesů kapitole vyšehradské. Obec těší se značnému rozkvětu a v místě i okolí zakládá se mnoho vill. Je tu i nádraží dráhy modřansko-čerčanské.

Komořany.

Vyeházky do okolí jsou velmi vděčné. Zejména procházka na *Čihadla* (přes zalesněné stráně nad *Modřany* a *Komořany*) je pro milovníka pěkných rozhledů a přítele přírody velice zajímavá. V lesích, na pasekách a na stráních je rozmanitá květena (náprstník, potměchut, rulík atd.), hojně hmyzu (zvláště skvostné druhy mandelínek a vzácných motýlů). S Čihadel je do kotliny vltavské úchvatný pohled; samu Prahu s věžemi dómu sv. Vítského, rozhlednu atd. lze dobře vidět i polední výstřel lze zde zřetelně slyšet. S Čihadel jsme za nedlouho (1 km.) v obci Točné, odkud po malém občerstvení (2 hostince) možno nám sejít do údolí brežanského

(1 km.) a na Závist (1 km.). — Též vycházka do *Modřanské rokle* není pro přítele přírody bez zajímavosti.

Proti cukrovaru modřanskému ústí do Vltavy *Berounka* a rozkládá se obec *Lahovičky*, opodál pak

Lahovice

(s přístavem), kdež je dvůr, patřící panství zbraslavskému.

Proti Lahovicům, věnčen krásnými lesy, trůní *zámek Komořany*, bývalá tvrz. Zámek byl před dlouhou dobou znova přestavěn a vkusně zařízen, panské hospodářské budovy znovuzřízeny a doplněny a na statku zavedeno vzorné polní i lesní hospodářství, při němž horlivě přiblíženo i k pěstění dobytka, pro nějž opodál i letní salaše zřízeny.

Ze Komořan, po krátké jen jízdě, na levém břehu spatříme mohutnou zalesněnou horu *Havlin*, s daleko viditelným kostelem sv. Havla na temeni, pod níž u samé řeky rozložena je

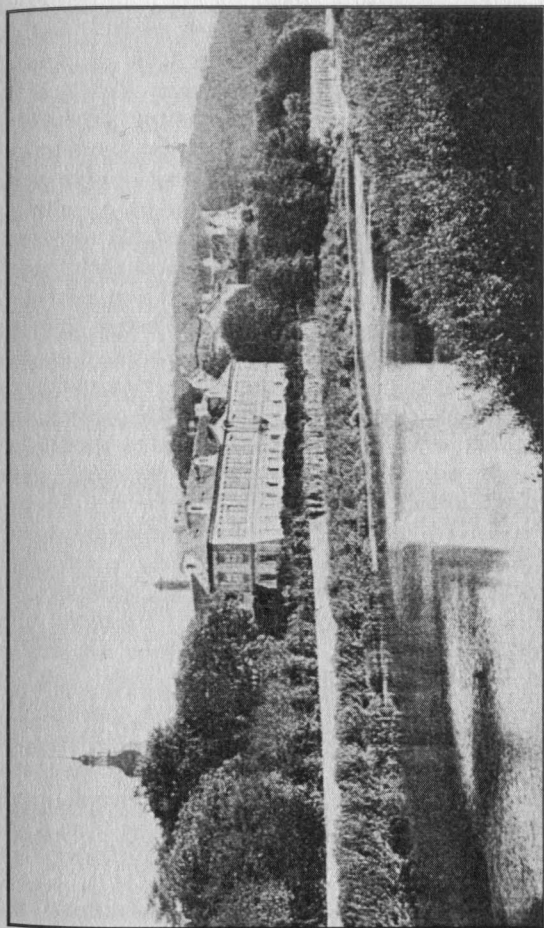
Zbraslav,

městys starobylý, po stránce historické velice pamětihodný. Jsou dějiny Zbraslavi z valné části zrcadlem historie celé naší vlasti, i možno tvrdit, že svítilo-li slunko požehnaného míru a blahobytu nad zemí, i Zbraslavi kynula doba utěšená, kdežto nepohoda i bouře nad královstvím se rozpoutavší, mraky a blesky i nad Havlinem se jevila. Lesnatá krajina zdejší, prostoupená malebnými horami a návršími, na nichž četné tvrze, hrady a zemanská sídla byly, již za starých dob těšila se oblíbě našich předků; hojnost různé zvěře zde usídlené činila ji pak jevištěm četných honů, k vůli nimž i král *Přemysl Otakar II.*, lovec náruživý, se sem uchýlil, zboží zdejší

získal (r. 1268) a nádherný lovecký zámek zde zbudovati kázal; též vinice na holých stráních založil, aby četným, namnoze i vznešeným lovcům, jichž od těch dob Zbraslav hojně hostila, dostati se mohlo po únavných honech vítaného občerstvení. *Václav II.*, syn *Otakarův*, jenž od mládí svého prsním neduhem churavěl, rád Zbraslav vyhledával k svému zotavení, a plně zbožný slib, založil tu velkolepý klášter (roku 1291), do něhož mnichy *Cisterciáky* povolal, bohatě zbožím i poklady nadal, později, když nemoc jeho se zhoršila, i příbytek pro sebe si tu vyžádal, v němž i (roku 1305) život svůj dokonal a v chrámě zdejším po svém přání pohřben byl. Vzácný, na dřevě ve slohu byzantinském malovaný obraz *P. Marie* již zvěčnělý zbožný král modlitbami uctíval, dochoval se v chrámě *sv. Jakuba* až na naše doby. Zbraslav pak v příští době prodělala mnohé osudy.

Dosažením *Jindřicha Korutanského* na trůn český (roku 1307) nastala klášteru zbraslavskému nejedna svízeľ; nevázaní žoldáci *Jindřichovi*, znajíce mnichy i občany zbraslavské jako vyslovené odpůrce svého pána, mstili se na klášteru, na zboží i na lidech, pálice, loupice i vraždice. Nejedna cenná památka, ne jeden vzácný kus z pokladu zbraslavského byl tak zašantročen neb přišel na zmar.

Zbraslavi i klášteru nastaly za panování *Jana Lucemburského* časy lepší a klidnější. Choť jeho *Eliška poslední Přemyslovna*, nasytivši se nevázaného života králova, uchýlila se do kláštera zbraslavského, kdež i život svůj roku 1330 dokonala a v královské hrobce k četným členům královského rodu i ku svým dětem uložena byla. O 11 let později donesena sem i rakev sličné *Markéty Bavorské*, dcery krále *Jana*, jež v mladistvém věku stížena byla smrtí, na prahu jsouc polského trůnu královského, k němuž jako milovanou choť v krátce uvésti ji měl král *Kazimír*. I *Johana* choť *Václava IV.* byla zde pochována; zemřela tragickou smrtí (r. 1386), byvši zardousena a zpola rozsápána v ložnici zlým

Zbraslav.

psem svého manžela. Počet mrtvol z rodu královského, jež hrobka kláštera zbraslavského v lůno své pojala, dovršen konečně tělesnými pozůstatky *Václava IV.* (roku 1419); stalot se to k vlastnímu přání jeho. —

Tělo *Václava IV.* ještě ani rok v hrobce neodpočívalo, když zbraslavský klášter stihla hrozná pohroma, jež div jej nadobro nezničila. V době té slynul klášter zbraslavský po celé vlasti a krása, bohatství a sláva jeho staly se téměř příslovečny. Však se též za šťastna pokládal, komu popřáno bylo nádhru jeho shlédnouti a pobožnost v něm vykonati. Krom budovy klášterní byly tu tři chrámy, z nichž největší, zasvěcený *P. Marii*, při němž byla též královská hrobka, měl málo sobě rovných; stavěn byl do kříže, měl nádherné sloupoví a smělé klenby a přilehalo k němu 10 kaplí. Dva menší, nicméně krásné kostely zasvěceny byly *sv. Jakubu* a *sv. Janu Křtiteli*, chrámy i klášter obklopeny byly ze tří stran nádhernými zahradami, v nichž rostly vzácné květiny a stromy. Bohatství zbraslavského opatství nezáleželo jen z mnohých statků a pozemků, nýbrž i z četných drahocenných pokladů církevních. I nebylo divu, že vůdcové hnutí husitského, důsledně brojíce proti majetku v rukou kněžských, brzy vzpomněli si i na bohatstvím oplývající klášter zbraslavský. Dne 10. srpna 1420 vytáhl z Prahy ku Zbraslavi silný oddíl lidu husitského, jenž rozplameniv se ohnivou řečí kněze pod obojí *Václava Korandy*, vnikl do kláštera i do chrámů, drancuje, niče a rozbíjeje vše, co mu do rukou přišlo. Ani hrobky královské neušetřil; vnikna do ní, rozbil rakve, těla a kosti z nich rozmetal, cenné předměty z truhel pobral a vše ostatní nadobro zničil. Mezi řádicími našli se i lidé, kteří nesetlelou ještě mrtvolu *Václava IV.* hrubě zneuctili, posadivše ji na oltář a za pustého smíchu hlavu její slaměným věchtem okorunovavše. Pak chrámy i klášter zapálili... Tělo královo později převezeno do Prahy, kdež v královské hrobce ulo-

ženo; kosti *Václava II.* a *III.* a *Elišky Přemyslovny*, jakož i pozůstatky ostatních členů královského rodu pak pohřbeny až na tři lebky (domněle *Václava II.* a *III.* a *Elišky*), jež doposud v chrámě sv. *Jakuba* se chovají.

Trvalo téměř sto let, než klášter ze své pohromy poněkud se vzpamatoval, znova však bylo mu zakusiti nových a nových svízeli. Roku 1611 byl Pasovskými znova vydrancován. Ještě hůře bylo však r. 1639, kdy *Zbraslav* i klášter byly švédským generálem *Bunnerem* vydrancovány a zapáleny; loupeživá návštěva Švédů opakována pak po pěti letech. V letech 1650—1654 zbudován znova chrám sv. *Jakuba*, o sto let později pak dostavěna rozsáhlá budova klášterní s prelaturou — r. 1785 však klášter císařem Josefem zrušen a zboží jeho přivtěleno náboženské matici, od níž přešlo na knížecí rodinu *Oettingen-Wallersteinskou*, již panství zbraslavské dodnes náleží; rozsáhlé budovy bývalého cisterciáckého kláštera s prelaturou přeměněny na knížecí zámek.

Dnešní *Zbraslav* jest sídlem okresu, okresního soudu a úřadů, jakož i velice oblíbeným letním sídlem Pražanů a cílem četných výletníků. Má spořádané školství a je tu i odborná škola košíkářská, jež vydatným je ohniskem cílému, po domácku i živnostensky provozovanému košíkářství. *Zbraslav* má hojně vill, namnoze vkusně vystavěných, četné dobrých hostinců a říční koupele. Na nábreží blíže přístavu je pamětní deskou opatřený dům, v němž *Vítězslav Hálek* bydlíval. Na lesnatém vrchu *Havlíně*, jenž strmí nad Zbraslavi, je starobylý (dříve farní, nyní hřbitovní) kostel sv. *Havla* s krásným oltářem. Nynější podoba jeho pochází ze století osmnáctého, kdy byl přestavěn.

Výcházky ze Zbraslavi jsou velice pěkné. Buďtež zde uvedeny zejména: Cesta lučinami a přes Berounku do *Radotína* (4 km.). Pochod okolo špej-

charu, přes **Báně** silnicí lesem do **Jiloviště** (5 km.), odkud buď, překročivše rokli a dále lesem jdouce (nebo též rokli obejdeme kolem myslivny) dosihneme **Trnové** (4 km.), odkud k přístavu trnovskému (1½ km.) a parníkem zpět. Cílem nejoblíbenější a nejbližší vycházky jest však bez odporu na druhém (pravém) břehu pod mohutnou horou Hradištěm se rozprostírající

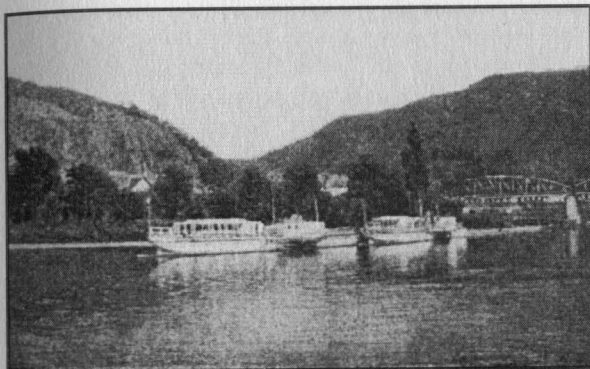
Závist

(zároveň stanice parníků), jež se Zbraslaví je spojena železným mostem a kde i stanice železniční Zbraslav-Závist je umístěna. Závist pro skvostnou svou polohu lesnaté stráně a stinné, přírodními krasami oplývající údolí, jímž protéká březanský potok, jest hojně navštěvována jak Pražany, tak i stálými a letními usedlíky zbraslavskými. Jsou zde dva hostince a několik vkusných vill. I budoucnost, zdá se, má Závist skvělou; byt tu před krátkou dobou objeveny prameny železité, jež jeví značnou léčivou moc. Nad Závistí vypíná se mohutná lesnatá hora **Hradiště** se zbytky zřícenin hradu či tvrze neznámého původu, k jejíž temeni vedou dosti pohodlné cesty. Závist a okolí slynou ode dávna přehojnými nálezy přírodnin; jest to pravá květnice, kamkoli kráčíme, a i vzácné druhy květin možno tu spatřiti. Na skalních úbočích Hradiště roste nádherná skalní královna třemdava, ve stržích náprstník a tavolník, v keřnatých zákoutích konvalinka, kokořík, hruštička, jinde koniklec, majestátní divizna, netýkavka atd. atd. I hojně vzácných brouků a motýlů lze tu nalézt.

Vycházky ze Závisti jsou opravdu vděčné a pěkné. Nejoblíbenější z nich jest ovšem procházka údolím podél potoka. Vyjdouce ze Závisti cestou podél potoka dospějeme k můstku (v pravo), jež překročivše, ocitneme se na palouku, vroubeném lesními stromy, v jehož pozadí zvedá se **pomník**

Vítězslava Hálka, zbudovaný (roku 1876) k podnětu českého studentstva v místech, kde slavný náš básník rád prodléval a kdež i proslulé jeho „*Večerní písně*“ původ svůj vzaly. K pomníku vede nyní i nová cesta od restaurace (v pravo) podél stráně.

Opodál pomníku (v levo od cesty) zvedá se vysoká, srázná skála, na jejíž vrcholu připevněna deska s nápisem „*In memoriam F. A. Nickerle*“, zasazená pražskou fysiokratickou společností na paměť slovatného učenice, jenž v údolí závistském četné nové objevy v oboru motýlů a mur učinil.

Závist.

Po krátké chvíli dospějeme ku kotlině, z níž (v levo) cesta *k Točné* (viz Modřany) odbočuje. Údolí pak se úží, strán po pravé straně je strmější a většinou vysokým lesem osázena, načež, vystoupivše na mírnou strán, jsme v *Břežaněch* (4 km.).

Dolní Břežany jsou letním sídlem pražského arcibiskupa, jenž má tu i zámek s kaplí sv. *M. Magdaleny*.

Zpáteční cestu možno nám nastoupiti horem podél vysokého lesa modřínovými alejemi, pak poli a krásným listnatým lesem; mírným stoupáním

ocitneme se na Hradišti nebo na jeho nejvyšší části (Balda), načež sejdem na Závist.

Jiná vycházka vede nás podél železniční trati k údolí **Karovu** (2 km.); je velice vzhledné, stráně jsou lesnaté a probíhá jím potůček. I zde je hojnost namnoze vzácných květin a mnohé z nich když jinde již odkvetly, zde zůstávají dosud svěží (vlčí máky a kopretiny ještě v říjnu). Údolí karovské končí u obce **Lhoty**, odkud (po 1½ km.) ocitneme se na cestě vedoucí na Hradiště.

Novou silnicí nad Závistí lze též podniknout vycházku na **Čihadla a Točnou**.

Parník, opustiv Závist, pluje kolem **Záběhlce** (po levém břehu), vsi starobylého původu, za níž opět vysoké vrchy tlačí se k řece, kdežto po pravém břehu prostírají se šťavnaté lučiny, v jejichž pozadí olesněné stráně malebně vyčnívají. V povzdálí na téměř břehu tyčí se veliká, po tvaru svém **Homolí** pojmenovaná hora, pod níž, zatulena ve svěží zeleni, je samota

Jarov

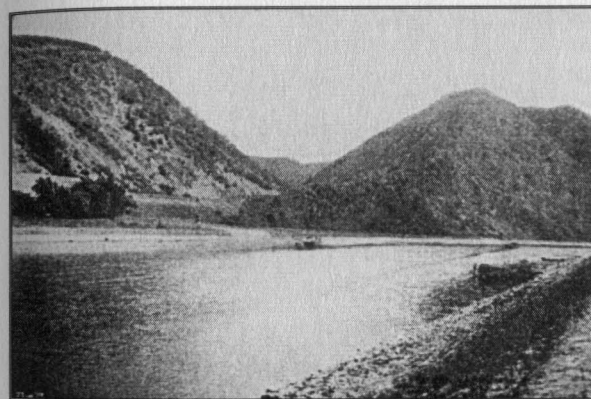
s přístavištěm a hostincem. Usedlost tato jest východiskem četných vycházek do okolí.

Vycházky naše odtud platí především vrchu **Homolí**, na nějž vede cesta klikatou, místy strmou pěšinou a jenž provrtán jest železničním tunelem 300 m dlouhým. Za namáhavou poněkud cestu hojně jsme odměnění úchvatným rozhledem, jenž skýtá se nám s vrcholu Homole na údolí vltavské a dalné okolí; avšak i milovník květin najde tu značnou a vzácnou kořist; jeť tu na skalách hojně nádherné třemdavy i skalních karafiátů (hvozdíků), v lesnatých částech pak spousta krásných zvonců a libovonného vemenníku. — Jiná procházka naše vede rozkošným **údolím jarovským**, jímž za hodinu dospějeme k obci **Ohrobcí**, jež místo návsi má veliký rybník, kol něhož

usedlosti malebně jsou seskupeny. Odtud pak můžeme přímo se dostat na Homolí bez stoupání. Jiná, menší procházka vede nás na **Lada**, rozkošný komplex mladších lesů nad Karovem.

Proti Jarovu ve **Strnadech** je výroba zboží hliněného a kameninového, majetek Západočeské společnosti pro výrobu kaolinu.

Ještě s parníku obdivujeme se skalnatým srázům Homole, jež jakoby ze samé Vltavy vyrůstala, v brzku však parník znova jede k přístavišti.

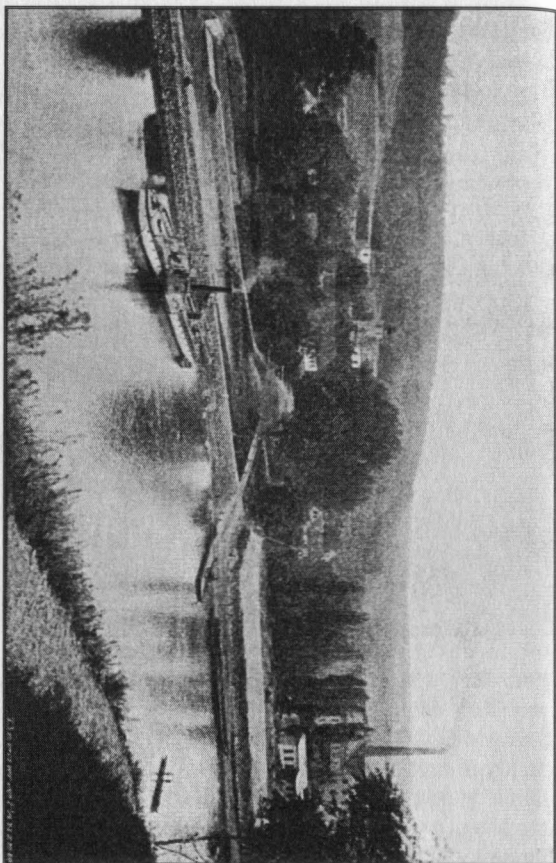
Jarov.

Hned za Homolí starobylá obec

Vrané,

u níž jsme byli přistáli a již vévodí na mírném pahorku kostelík sv. Jiří (již ve XIV. století farní), za nímž černá se lesnatý vrch **Hřibov**, je rovněž pro krásné, četnými lesy vyznačující se okolí oblíbeným cílem výletníků. U řeky je **továrna na papír** staršího původu, nyní moderně zařízena hlavně na výrobu papíru cigaretového a luxusního, jenž zejména

do zemí východních se vyváží; továrna zabývala se dříve i výrobou strojů, již však zanecháno. V po-

Vrané.

sledním čase koupil ve Vraném německý spolek pro potírání plicních chorob villu, v níž zařídil *letní sanatorium pro tuberkulosní*.

Vycházky z Vraného vedou nás nejčastěji do roztomilého údolí pod Hřibovem, kdež — hlavně pod strání s vysokým lesem — na kypřém pažitě milý jest pobyt. Příjemný odpočinek skýtá nám i lesní svah *Hřibova* u samého Vraného. Odtud lesním úvozem vede nás pohodlná cesta i na *Homoli*. Delší příjemné vycházky směřují zmíněným již údolím při Hřibově podél potůčku a zalesněné stráně, cestou, nejprve školkou a nízkým lesem, pak lesem vysokým, ku *Zvoli* s daleko viditelným kostelem sv. *Markéty*, úplně (na místě starého s dřevěnou zvonici) přestavěným kardinálem Schönbornem v čase nedávném a s velikým rybníkem na návsi. Odtud přes *Ohrobec* (pouze 1 km.) a údolím jarovským na Jarov nebo po silnici skochovické k lesu, jímž (2 $\frac{1}{2}$ km.) kráčíme až ku krásnému, potůčkem oživenému údolíčku (v pravo), jež jest odbočkou údolí pod Hřibovem. Pochod ten jest pohodlný a velice vděčný. Pro vytrvalejší chodce slouží Vrané za východiště k výletu do **údolí potoka zahořanského** (zmiňujeme se o něm blíže u přístavu davelského); jdeme přes Zvol (4 km.), polní cestou do *Okrouhla* (3 km.), odtud do *Zahořan* (1 km.), kdež údolí započíná a vede nás (opět 7 km.) podél potoka k usedlosti Libřici, pak mostem neb přívosem do *Davle*.

Vrané jest též i sídlem železniční stanice, z níž dráha odbočuje dvěma směry: jedním přes Davel do Posázaví, druhým na Dobříš.

Z Vraného pluje parník kolem ostrova vranského podél svěžíh lučin (po pravém břehu), na nichž krom četných jiných květin v močálovitých částech je hojně skvostných kosatců, kdežto na protější straně strmí vysoké vrchy s četnými lomy, porostlé křovinami a menšími stromy; prostoupeny jsou tu strží *Vírem*.

Za lučinami na pravém břehu spatřujeme obec *Skochovice*, dřívější majetek klášterů břevnovského a zbraslavského, proti níž otevírá se údolí *Plazy*,

jímž dostati se můžeme (obešedše *Trnovou*) na *Jíloviště*.

Parník pak zastaví na stanici

Trnová

před usedlostí zvanou dříve „*Pod Leznicí*“; nyní jest tu hostinec, oblíbené shromaždiště výletníků-rybářů. Obec Trnová vzdálena je odtud $1\frac{1}{2}$ km. a dospějeme k ní zalesněným úvozem *Leznicí* podél bystrého potůčku mírným stoupáním. Leznice má bujnou vegetaci a ti, kdož z výletu do Prahy navrátiti se chtějí s pěknou kyticí, najdou zde pro ni pěkných kvítků (zejména nádherné, tmavě zbarvené zvonce, rmen a spousty tavolníku).

Trnová sama jest příjemná obec s *kostelem sv. Duha* (asi ve XIV. století vystavěným) se zámkem. Panství to, dříve drahně let pražským Dominikánům náležející, hrálo smutnou úlohu v dobách t. zv. velkostatkářského chabrusu, dostavši se v majetek ryt. *Scharschmieda*; nyní je opět v rukou českých. Zmínky zasluhuje tu i objev vydatného železitého pramene, jehož využito ku zřízení koupelny.

Vycházky z Trnové směřují (přes rokli Plazskou neb kolem myslivny) hlavně k *Jílovišti*, odkud pak buď jdeme krásným lesním údolím do *Všenor* (zde dráha), nebo silnicí lesem přes *Báně* (v okolí z jara hojně vstavačů, i nachových a bezových, jakož i lýkorce a bledulí) na Zbraslav.

Parník, opustiv přístaviště trnovské, blíží se podél lesnaté stráně; na jejímž úpatí u silnice rostou hojně v květnu a počátkem června skvostné mačešsky rolní (velikosti bezmála pěstěných, skvostně zbarvené, i nachové a tmavěfialové), blíží se k železnému mostu dráhy (trať Praha-Vrané-Dobříš) a pluje kolem *mlýna Holubova* k nádraží (stanice Trnová-Měchenice), naproti němuž ve vrších po pravém

břehu se pnoucích je lesnatá rokle, v níž kvete orlíček, a kolem obce *Měchenic* k městysi

Davli.

pamětihodnému hlavně svým průmyslem cihlářským a vydatnými kamennými lomy. Davli dostalo se již za starých dob práva užívati znaku, v jehož poli je statá hlava sv. Jana na míse. Davle má pěknou budovu školní a vzhlednou kapli, postavenou dle plánů stavitele Josefa Bertla. Nový železný most spojuje Davli s krajinou posázavskou.

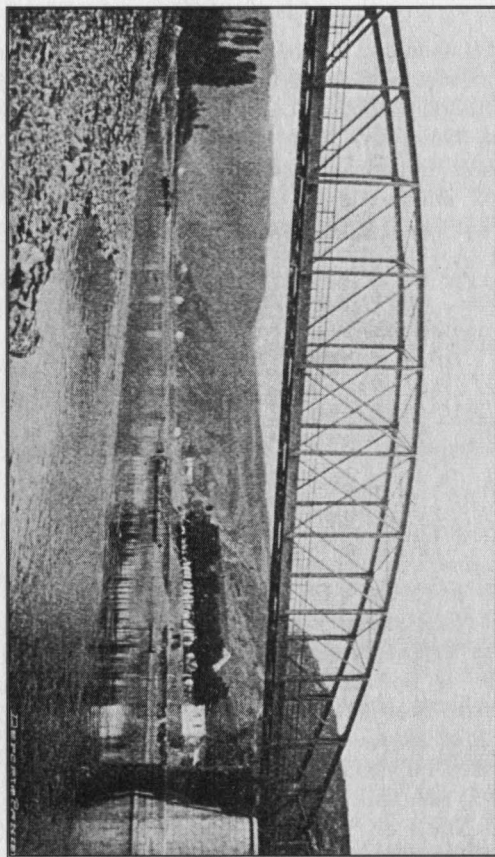
Vycházky do okolí davelského jsou velice vděčné, oplývajíce krásami přírodními; budtež zde jmenovány hlavně:

1. *údolí potoka bojanovického* (též údolí *měchenické* zvané). Otevírá se nám mezi obcí Měchenicemi a stanicí Trnová-Měchenice v podobě široké kotliny s mohutnými, nazvíce zalesněnými stráněmi a probíhá jím dráha na Dobříš vedoucí. Po 2 km. cesty dorazíme k *Luhu* (několik stavení s mlýnem), jímž, vedení turistickými značkami, krásnými partiemi dorazíme ku *Spálenému mlýnu* (další 3 km.), v jehož okolí nádherná květena (třemdava, nádherně zbarvené náprstníky, vzácné plicníky, orlíček, různé druhy vstavačů, zbytky tisových hájů, hojnost mařinky a konvalinek atd.). Odtud v levo kolem mlýnských nádrží (překrásná zátiší) k zastávce dráhy a k obci *Bojovu* (opět 3 km.), malebně na návrší rozložené. Odtud buď *a)* přes *Masečín*, krásnými lesy do *Štěchovic* (6 km.) nebo *b)* lesem a poli přímo přes *Sloup* do Davle (5 km.), aneb přes Spálený mlýn a *Klínec* do Trnové.

Do údolí potoka bojanovického ústí několik údolíček menších, z nichž budiž se tu zmíněno zejména o *Okolnici*, protékaném bystrým potůčkem s pěknou květenou (též hojně netýkavek), jímž (v pravo) do-

razíme ve vysokém lese k opuštěné myslivně, odkud kolem hřbitova poli na Trnovou.

2. Proti Davli (na pravém břehu) při ústí potoka zahořanského je usedlost *Libřice* s hostincem (též

zastávka dráhy), jež je východištěm do překrásného údolí potoka zahořanského (viz zmínku při Vraném). Z Libřice, kdež na stráních z jara rostou spousty

lomikamenů, petrklíčů, zvonců, vstavačů, vonného lýkovce, běložárek a sv.-Ivanského vousu, kráčíme novou cestou v levo nad *Maškovým* mlýnem k osamocenému smrku. Za smrskem v levo ústí do údolí *rokle okrouhlovská* (jíz po pěkné cestě, v pravo odbočíte, dostihneme *Okrouhla* nebo další do ní ústící roklí v levo *Březové*). Kráčíce dále údolím podél potoka, přijdeme k rozkošné jeho partii; obě jeho stráně, porostlé křovinami a stromy listnatými i jehličnatými lesy, sblíživše se, činí tu údolí těsnějším; potok razí si cestu mohutnými, namnoze bujnou vegetací (kapradím, durmany, pomněnkami atd.) porostlými balvany, jež tvořily dříve součást skal, po obou stranách malebně v syté zeleni seskupených tu v kamenné tvrze, onde v sloupy a vysoké, příkré stěny. Místo, kde nejvíce balvanů se nakupilo a potok zurče jimi se prodírá, slove *Kamenný jez*. Údolí pak po pravé straně počíná se otevírat a výšiny ustupují v pozadí; v místech těch přicházíme na *Šenkýřovu louku*, ze tří stran lesnatými stráněmi obklopenou, jež malebný pohled skytá. Odtud dlužno se nám uchýliti v levo k vysokému lesu, jímž vede příjemná, pohodlná cesta, jež končí po 1½ km. u můstku přes potok, jímž přejdeme a kráčíme (v pravo) podél stráně osázené mohutným jehličnatým lesem; cesta místy nepatrně stoupá a opatřena je z části zábradlím. Ocítáme se v krásném lesním zákoutí, z něhož (v pravo) *Kamennými Vraty* stoupá vzhůru cesta k Jílovému. Po nepatrném zúžení údolí před *Zahořany* opět rozevírá se v nádhernou kotlinu, k níž chýlí se lesnaté svahy. Ze Zahořan možno se nám odebrati do *Okrouhla* a odtud přes *Zvol* do Vraného nebo kráčíme dále podél Zahořanského potoka, po pravé straně majíce krásnou lesnatou stráně, až do *Libře* (ze Zahořan 2½ km.), odkud za stejnou dobu přes Radlik dorazíme do Jílového.

3. Přes železný most novou silnici za nádražím přes *Petrov* do *Jílového*. Cesta poli s krásným rozhledem na horstvá posázavská.

4. Přes železný most do obce *Sázavy* a silnicí vinoucí se podél řeky Sázavy k přivozu, za nímž v nádherné poloze, věnčena polokruhem lesnatých strání, je obec *Pikovice*, za níž strmí lesnaté hory *Medníky* (*Malý a Velký*). Sedla mezi oběma Medníky a skalinami k řece obrácenými jsou v posledních letech hojně navštěvována botaniky i výletníky, neboť kvete tam převážná květina liliovitá, zvaná *kandík* (psí zub, *Erythronium*), jež jinak objevuje se, a to dosti spoře, pouze v zemích alpských. Brzy z jara, sotva sníl sešel (k sv. Josefu), mezi suchým listím lze spatřiti skvostné jeho květy barvy nachové a tvrdé, lesklé, rudě skvrnité jeho listy. Pověst o vzácné květině přilákala sem bohužel namnoze i mnoho nepovoláných, kteří květinu vytrhávají i s cibulkou a tak pro příští, snad nedaleké doby vzrůst její nadobro ohrožují a budoucnost naleziště ničí. Jest tudíž na opravdových přátelích přírody, aby rvaní skvostné té květiny s cibulkami co možná zameziti hleděli; prosbu tu dovolujeme si klásti na srdce zejména pp. učitelům obcí sousedních, kteří mládeži jim svěřené nejeden správný pokyn v tom směru dáti mohou, zvláště když přesazování cibulek na místa jiná (marný pokus učiněn i na Hradišti u Závisti) s naprostým nezdarem se setkává. — S Medníku volíme od lesa cestu horní rovinou k obci *Hradištku*, dříve majetku kláštera ostrovského; později, po bitvě bělohorské (roku 1638), dostalo se Hradištko do rukou *Praemonstratů strahovských*, jimž až do dnešní doby náleží; je tu menší *zámek s kaplí sv. Norberta*. Z Hradištku můžeme nastoupiti zpáteční cestu lesnatým svahem k přivozu pikovickému, nebo přímo k přivozu na *Sekance* (proti Davli). Na skalnatých vrcholích Sekanky byly dříve četné tvrze, založené k ochraně kláštera ostrovského, jež však současně s tímto zanikly.

Při úpatí Sekanky ústí Sázava do Vltavy.

S Medníků i s výšin kol Hradištku skvostný je rozhled zejména na protější lesnaté stráně povltavské i do pohoří sázavského.

Parník, vyjev z Davle, v krátce staví i na protějším (pravém) břehu, kdež je přístaviště

Sázava,

obce při samém vtoku Sázavy do Vltavy ležící. Hned po té plujeme podél ostrova (nyní též „Klásterská“ zvaného), na němž jsou nepatrné zbytky sklepních

Zřícenina býv. kláštera Ostrovského.

kleneb a zvětralých základů slavného a bohatého druhdy kláštera *Ostrova*, s chrámem *sv. Jana Křtitele*, založeného zbožným knížetem *Boleslavem II.* (r. 999); nástupce jeho *Boleslav III.*, jenž klášter dobudoval, uvedl sem mnichy řádu *sv. Benedikta z Němec*, kteří tu českému lidu — německy kázali. Mezi mnichy nebylo učených hlav, jak tomu bylo na př. v později založeném klášteře zbraslavském, znali však léčivé vlastnosti různých bylin a nemocní z blízka i z dále utíkali se sem o radu i léky; tím ovšem nejen příjmy

kláštera neobyčejně vzrůstaly, ale i přehojné statky jeho činily klášter neobyčejně bohatým. *Otto Brani-borský*, vtrhnuv po smrti *Přemysla Otakara II.* do Čech, navštívil s nevázanými svými žoldáky též Ostrov a jeho klášter, kdež Němci, mnichy vyhnávše, tak znamenitě hospodařili a dobře se pomněli, že málem by byli na své válečné řemeslo zapomněli; drancovali klášter po kolik neděl a kořist jich byla bohatá. Klášter, znova byv osazen německými mnichy, k nimž však přidružilo se i několik mnichů českých, znenáhla opět počal zkvétati, těše se i nadále ze štědré podpory českých panovníků, zvláště Václava II. V husitských bouřích po smrti krále Václava IV. se rozpoutavších nezůstal ovšem ani klášter na Ostrově ušetřen; Husité roku 1420, v též rok, kdy zničen byl jimi slavný klášter zbraslavský, učinili nevíтанou návštěvu i klášteru ostrovskému, jež vydrancovali a zažehli, mnichy pak buď pobili neb vyhnali. To byla pro klášter smrtelná rána, z níž nikdy již úplně se nevzpamatoval. Král Zikmund dal statky klášterní v užívání četným svým dvořanům a opatství navzdor novému osazení mnichy zřejmě upadlo i co do dřívějšího svého významu. Lid okolní sám počal již méně klášter navštěvovati a ne jeden opat, sotva že berly ostrovské se byl ujal, odcházal na místa lepší a jistější. Klášter spustl pomalu úplně, byl zrušen a zbylé, nepatrné již jen jeho statky staly se majetkem státním; stal se zříceninou, z níž stavivo bral si kde kdo ku své potřebě.

Za ostrovem (po levém břehu) je poeticky pod lesnatými vrchy prostřed bývalého hřbitova, nyní parku, položený *chrám sv. Kiliána*, dodnes farní chrám davešský. Chrám tento dějinami úzce je spojen s bývalým opatstvím kláštera ostrovského, jehož byl též majetkem. Farnost zdejší má velkou rozlohu a pouti zdejší jsou čteně navštěvovány.

Parník, minuv ústí Sázavy i Ostrov, pluje krajinou, jejíž pravý břeh je více skalnatý, levý pak pěknými lesy po stránkách osázen. Minouce ještě po

pravém břehu samotu *Mandát* s hostincem a nepatrnou visku *Šlemín*, dříve rovněž majetek kláštera ostrovského (jako daleko široko skorem všechny obce a pozemky), z plna oddávámé se nádhernému pohledu, jenž před námi se utváří v obraz překrásné, hornaté, lesy pokryté krajiny. Jsme vzdáleni sotva půl hodiny plavby od konečné stanice paroplavby a v pozadí již zjevna jsou jednotlivá stavení štěchovická, jakoby přilepena byla ku srázům skalních stěn, jež do výše strmice korunovány jsou novými a novými lesnatými horami a vrchy (*Homole, Čer-*

Kostel sv. Kiliána.

vená Hora atd.), na nichž tu a tam běhají se samoty a myslivny; krajina má tu rozhodně alpský ráz, k jehož úplnosti schází jen několik zamlžených ledovců. Pohledem tím jsme věru unešeni a rádi zapomínáme malé únavy, zmocnivší se těla zdoluhavou jízdou od přístavu davešského.

Minouce ještě obec *Brunšov* (též Brnišov, Branišov) po skalnatém svahu pravého břehu se rozkládající, jež dříve rovněž byla majetkem kláštera ostrovského, nyní pak se Šlemínem přivtělena jest k praemonstratskému panství hradištskému, jsme u konečného přístavu plavby parníkem v Štěchovicích.

Štěchovice.

Za dob starších patřily Štěchovice klášteru v Plasích, od roku 1209 lesy i polnosti postoupeny a rozděleny mezi kláštery ostrovský, zbraslavský a strahovský. Král *Zikmund*, povýšiv je na městys, zapsati dal Štěchovice v XV. století dvořanům svým Hanuši a Jindřichu z Kolovrat. V blízkém údolí (v pravo), podél potoka Kocáby, zřídil před časy erár množství pracháren, jež však, když počato s výrobou střeliva a nábojů způsobem továrenským, záhy zanikly. Po delší již čas jsou Štěchovice oblíbeným místem výletníků i letních usedlíků, hledajících v rozsáhlých okolních lesích klidu a osvěžení.

Vycházky ze Štěchovic směřují v první řadě silnicí a lesem do *Slap* (5 km.), obce se zámkem a kostelem *sv. Petra a Pavla*, odkud přímo krásnou cestou můžeme sestoupiti k *Svatojanským proudům*. Jiná příjemná vycházka je údolím potoka *Kocáby* (kolem býv. pracháren) v pravo lesem do *Masečina* (5 km.). Odtud můžeme nastoupiti zajímavou lesní partii do *Bojova* (další 4 km.), odtud buď údolím bojanovického potoka pěšky k přístavišti trnovskému, neb drahou do *Měchenic-Trnové*. Též vycházka přes přívoz do Brunšova a odtud do *Hradištka, Pikovic* a *Sázavy* (přístaviště parníků) není bez zajímavosti.